ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ФАХОВИЙ БІЗНЕС-КОЛЕДЖ РІК ЗАСНУВАННЯ - 1966

Відділення __«Дизайн»_____
ЦК __«Дизайн»_____

СИЛАБУС

Базова інформація про дисципліну	
Назва дисципліни	DS006 Основи рисунку та композиції/ / Basics of Drawing and Composition
Рівень фахової передвищої освіти	Фаховий молодший бакалавр
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність	В2 Дизайн
Освітня програма	Дизайн
Семестр	3 семестр (9 кл), 1 семестр (11 кл)
Курс	2 курс (9 кл), 1 курс (11 кл)
Анотація курсу	Метою навчальної дисципліни «Основи рисунку та композиції» є набуття студентами спеціальності знань і професійних навичок в зображенні навколишнього світу, починаючи з зображення геометричних фігур, які закладають базу для подальшого вивчення дисципліни; отримання теоретичних знань з композиції, суміщення їх з практичними завданнями. Володіння навичками рисунка, поетапне засвоєння практичних навичок з композиції, застосування їх в подальшому навчальному процесі. розширює творчі можливості, значно підвищуючи конкурентоспроможність дизайнера. Сутністю вивчення основ рисунку та композиції є розвиток творчої та просторової уяви, фантазії, художнього смаку, здатності до асоціацій, без яких неможлива творча діяльність художника-дизайнера. Завданням предмету є набуття умінь та навичок в роботі з олівцями, м'якими матеріалами, фарбами, використання закономірностей композиції в конкретному середовищі, застосування технік і технологій рисувальних, живописних матеріалів у вирішенні складних просторових колористичних завдань та створенні художнього образу графічними та живописними засобами, сформувати у студентів початкові практичні навички в роботі з формою: на площині, в рельєфі, об'ємі. Це сприяє утворенню у майбутніх дизайнерів системи знань про засоби композиції та загального

	усвідомленням ролі цих засобів у образному ряді; формують гостроту зору, просторове мислення, смак, відчуття гармонії, пропорцій, креативне мислення. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: теорію і технологію виконання рисунку, використання фарб, знати базові поняття, концепції в дизайні, принципи дизайну, процеси створення об'єктів дизайну, традиційні та інноваційні техніки і технології, пов'язаність етапів створення і методів поширення продукту (твору). вміти: вирізняти тональності рисунку, застосовувати засоби та прийоми рисунку, живопису, формоутворення, макетування і моделювання об'єкту для втілення дизайнерської ідеї.
Сторінка курсу в MOODLE	http://78.137.2.119:2929/course/view.php?id=749 http://78.137.2.119:2929/course/view.php?id=903
Мова викладання	українська
Лектор курсу	Пестич Алла Іванівна СДН «Moodle»: повідомлення в чаті E-mail: allapestych@icloud.com Дружиніна Марина Іонівна СДН «Moodle»: повідомлення в чаті E-mail: marinadru15@gmail.com
Місце дисципліни в освітній програмі	
Освітня програма	http://csbc.edu.ua/documents/otdel/moop_d25.pdf
Перелік загальних компетентностей (ЗК)	ЗК 05 Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності. ЗК 08 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 10 Здатність дотримуватися принципів академічної доброчесності та нести відповідальність за результати власної інтелектуальної праці.

Перелік спеціальних компетентностей (СК)	СК 04 Здатність вибирати техніки та/або технології створення об’єктів дизайну у відповідних матеріалах, розуміючи екологічні наслідки своєї професійної діяльності та обґрунтовувати свій вибір. СК 08 Здатність здійснювати міжособистісну, соціальну та професійну комунікацію в процесі виконання професійних завдань. СК 14 Здатність створювати художні зображення природних форм і людських постатей із застосуванням знань кольорознавства, пластичної анатомії, технік рисунка, та живопису.
Перелік програмних результатів навчання	РН 04 Застосовувати базові поняття, концепції, принципи, техніки і технології дизайну в процесі створення об’єктів дизайну. РН 07 Використовувати набуті знання, конструктивні критичні зауваження фахівців стосовно своїх творчих та навчальних результатів для фахового розвитку. РН 11 Обґрунтовувати вибір технік, технологій та матеріалів для створеного або спроєктованого об’єкту (продукту) дизайну, враховуючи його екологічну безпечність. РН 20 Використовувати знання візуальної комунікації, шрифтів, основ композиції, типографії для проєктування різних об’єктів графічного дизайну (пакування, рекламної продукції, книжкових видань тощо).
Опис дисципліни	
Структура навантаження на студента	Загальна кількість годин – 180 Кількість кредитів – 6 Кількість лекційних годин – 0 Кількість практичних занять – 75 Кількість годин для індивідуальної роботи студентів – 75 Форма підсумкового контролю – екзаменаційний перегляд – 30
Методи навчання	1. За джерелом одержуваних учнями знань: вербальні, наочні, практичні методи (виконання практичних робіт). 2. За рівнем пізнавальної активності і самостійності студентів:

	1) пояснювально-ілюстративний, або інформаційно-рецептивний, 2) репродуктивний.
Зміст дисципліни Основи композиції	
І семестр	
Тема 1. Вступна частина. Поняття композиції. Форма і процес формотворення. Формат та його мірні властивості. Пропорції та масштабність. Пляма. Асоціативні композиції із плямами «Повідомлення» «Нагорода» «Велетень» Взаємозв'язок графічних елементів з простором та вплив однієї форми на іншу.	Ознайомлення з основами організації композиційних площин, на практиці дослідити зміни емоційного навантаження в залежності від відношення елементів до цілого та один до одного, розвиток навичок абстрактного та образного мислення. Організація графічної композиції, що базується на взаємозв'язку графічних елементів з простором та між собою. Аналіз аналогів. Практичне виконання композицій із взаємодією плям: Показати за допомогою плям наступні асоціації: повідомлення; нагорода; велетень; близькість; віддаленість; захоплення. Засоби виконання: ручне ескізування в техніці аплікації (картон, цупкий папір, ножиці, різак, чистове виконання передбачає гуаш, туш, перо, цупкий папір. Вимоги до завдання: композиції розміром 15 х 15 см компонуються на вертикальному форматі А4, передбачається чорно-біле вирішення, оригінальність та лаконічність.
Тема 2. Взаємодія між як складовими елементами(лінії) та середовищем, емоційне навантаження композиції. Естетичні якості.	Ознайомлення з естетичними та емоційними смисловими навантаженнями елементів композиції (на прикладі ліній). Організація композиції за допомогою лінії. Аналіз аналогів. Практичне виконання композиції з використанням ліній, що асоціативно виражають запропоновані тематики: спокій, танець, катастрофа. Засоби виконання: ручне ескізування в техніці аплікації (картон, цупкий папір, ножиці, різак, чистове виконання передбачає гуаш, туш, перо, цупкий папір. Вимоги до завдання: композиції розміром 15 х 15

	см компонуються на вертикальному форматі А4, передбачається чорно-біле вирішення, оригінальність та лаконічність.
Тема 3. Цільність композиції. Закон головного в цілому. Мірність та пропорційність. Структурний рівень форми.	Ознайомлення з структурним рівнем форми, мірністтю та співрозмірністтю, створити цілісні композиції на запропоновану тематику, що дасть змогу розвитку креативного художнього мислення. Практичне виконання 3 композицій, що являють образний розвиток сюжету запропонованої ситуації («Корида»): зустріч на початку; взаємодія в сутичці; перемога або поразка. Засоби виконання: ручне ескізування в техніці аплікації (картон, цупкий папір, ножиці, різак, чистове виконання передбачає гуаш, туш, перо, цупкий папір. Вимоги до завдання: композиції розміром 15 х 15 см компонуються на вертикальному форматі А4, передбачається чорно-біле вирішення, оригінальність та лаконічність.
Тема 4. Статичні, динамічні симетричні якості зображення в композиції. Ритм. Різновиди глибинно просторової композиції. Підпорядкованість, рівновага, повторення цілого. Нюанс та контраст.	Дослідження статики, динаміки, симетрії та асиметрії. Аналіз аналогів. Практичне виконання. Побудувати композицію використовуючи статичні й динамічні якості зображення в композиції, а також симетрію і асиметрію. Засоби виконання: ручне ескізування в техніці аплікації (картон, цупкий папір, ножиці, різак, чистове виконання передбачає гуаш, туш, перо, цупкий папір. Вимоги до завдання: 4 композиції розміром 15 х 15 см компонуються на вертикальному форматі А4, передбачається чорно-біле вирішення, оригінальність та лаконічність. Виконання композиційних вправ: Ритм, підпорядкованість та рівновага в повторенні цілого (монотонність); Ритм, підсилення та затухання (наростання); Нюанс в ритмі; Контраст.

	Засоби виконання: ручне ескізування в техніці аплікації (картон, цупкий папір, ножиці, різак, чистове виконання передбачає гуаш, туш, перо, цупкий папір. Вимоги до завдання: композиції розміром 15 х 15 см компонуються на вертикальному форматі А4, передбачається чорно-біле вирішення, оригінальність та лаконічність.
Тема 5. Художні засоби композиції. Фактура. Фізичні властивості	Ознайомлення з створенням фактури, навички в передачі фізичних властивостей текстур та фактур різними художніми засобами. Практика утворення композицій за допомоги чергування елементів на однаковій відстані. Застосування тотожності динамічних, гострокутних форми, похилі і звивисті лінії, різні типи контрастів. Створення, за допомогою вивчених засобів асоціативних композицій на тему звуків та запахів. Засоби виконання: ручне ескізування в техніці аплікації (картон, цупкий папір, ножиці, різак, чистове виконання передбачає гуаш, туш, перо, цупкий папір. Вимоги до завдання: 4 композиції розміром 15 х 15 см компонуються на вертикальному форматі А4, передбачається чорно-біле вирішення, оригінальність та лаконічність.

Зміст дисципліни Рисунок

1 семестр	
Тема 1. Вступне заняття. Матеріали для рисунку. Техніка штриховки графітним олівцем, робота гумкою. Проста геометрична фігура	Ознайомлення студентів із завданнями дисципліни на 2 курс та матеріалами для рисунка. Поняття про перспективу. Рисунок простої геометричної фігури (куб). 1. Виконання на форматі А2 графітним олівцем. 2. Самостійне виконання на форматі А2 графітним олівцем, соусом та вугіллям.
Тема 2. Натюрморт з простих геометричних фігур	Рисунок натюрморту з простих геометричних фігур на нейтральному фоні при штучному освітленні (куб, циліндр, куля). 1. Виконання на форматі А2 графітним олівцем. 2. Самостійне виконання натюрморту на форматі А2 графітним олівцем.

Тема 3. Драперія.	Рисунок натюрморту з геометричних фігур на фоні драпіровок. 1.Виконання натюрморту в на форматі А2 графітним олівцем. 2. Самостійне виконання натюрморту на форматі А2 графітним олівцем, вугіллям, соусом, сангіною або іншим м'яким матеріалом.
Тема4. Пластична анатомія: череп, м'язова система черепа, скелет людини, тулуб, верхні кінцівки, тазовий пояс, кістки нижньої кінцівки, пропорції тіла, пропорції чоловічої, жіночої та дитячої фігури	Огляд дисципліни «пластична анатомія». Загальні відомості про будову тіла людини. Череп. Особливості конструкції голови. М'язова система черепа людини. Пластика деталей обличчя. Череп, хребет, таз, кінцівки та їх співвідношення. Кістки та м'язи тулуба. Анатомія кісток верхньої кінцівки. М'язи верхньої кінцівки. Кістки та м'язи тазового пояса. Анатомія кісток нижньої кінцівки. М`язи нижньої кінцівки. Загальні пропорції фігури людини методом відносного співставлення частин тіла. Пропорції тіла дорослої людини. Відмінності пропорцій людського тіла в залежності від статі і віку.

Політика дисципліни

Політика відвідування	Регулярне відвідування всіх видів занять, своєчасність виконання самостійної роботи. За об'єктивних причин студент може отримати індивідуальний графік навчання за погодженням із керівником курсу, завідувачем ЦК та завідувачем відділення.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Академічна доброчесність	У випадку недотримання політики академічної доброчесності (плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво) передбачено повторне проходження оцінювання.
Використання ШІ	Використання ШІ під час виконання завдань регламентується Політикою «Використання ШІ в освітньому процесі ЧДБК» Завдання мають маркування регламенту використання ШІ. Під час виконання завдань з рисунку та живопису використання ШІ не передбачено.

Підсумковий контроль	Екзаменаційний перегляд

Система оцінювання

Система оцінювання підсумкової успішності студентів поділяється на поточний контроль та семестровий контроль.
Поточний контроль здійснюється протягом семестру і охоплює всі види аудиторної роботи (практичні заняття) та виконання індивідуальних завдань. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за цей вид контролю, становить 100.
Підсумковий контроль відбувається у формі екзаменаційного перегляду (3 семестр).
Розрахунок підсумкової оцінки
Підсумкова оцінка (О) розраховується як сума балів за роботу в семестрі (S) та балів за іспит (Т), кожен з яких має максимальну вагу 100 балів. Вагові коефіцієнти для обох компонентів однакові та дорівнюють 0,5.
Формула: О=(S×0.5)+(Т×0.5)
Підсумкова оцінка базується на балах, накопичених протягом семестру (S). Ваговий коефіцієнт у цьому випадку становить 1.
Формула: О=S×1

Накопичення рейтингових балів з навчальної дисципліни «Основи композиції»
1 семестр

Види навчальної роботи	**Загальна кількість балів**
Практичні завдання	
1. Асоціативні композиції із плямами «Повідомлення» «Нагорода» «Велетень» Взаємозв’язок графічних елементів з простором та вплив однієї форми на іншу.	7
2. Взаємодія між як складовими елементами(лінії) та середовищем, емоційне навантаження композиції. Естетичні якості.	7
3. Цільність композиції. Закон головного в цілому. Мірність та пропорційність. Структурний рівень форми.	7

4. Статичні, динамічні симетричні якості зображення в композиції. Різновиди глибинно просторової композиції. Підпорядкованість, рівновага, повторення цілого. Нюанс та контраст.	7
5. Художні засоби композиції. Фактура. Фізичні властивості.	7
Сума балів за семестр	**35**
Екзаменаційний перегляд	**15**
Разом	**100*0,5**

Накопичення рейтингових балів з навчальної дисципліни (Рисунок)
1 семестр

Види навчальної роботи	Загальна кількість балів
Практичні завдання	
1. Проста геометрична фігура. Самостійне виконання на форматі А2 графітним олівцем, соусом та вугіллям.	5
2. Натюрморт з двох простих геометричних фігур. Самостійне виконання на форматі А2 графітним олівцем.	5
3. Драперія. Самостійне виконання натюрморту на форматі А2 графітним олівцем,	5
Індивідуальні завдання	
1. Проста геометрична фігура. Самостійне виконання на форматі А2 графітним олівцем, соусом та вугіллям.	**5**
2. Натюрморт з двох простих геометричних фігур. Самостійне виконання на форматі А2 графітним олівцем.	**5**
3. Драперія. Самостійне виконання натюрморту на форматі А2 графітним олівцем,	**5**
4. Пластична анатомія	**5**
Сума балів за семестр	**35**
Екзаменаційний перегляд	**15**
Разом	**100*0,5**

Накопичення рейтингових балів на перегляді

№	**Види навчальної роботи**	**Мах**. кількість балів
1	*Правильність виконання робіт*	*20*
2	*Конструктивність, дотримання загальних пропорцій та об'ємів*	*20*
3	*Оригінальність робіт*	*20*
4	*Оформлення*	*20*
5	*Охайність*	*20*
Разом		***100***

Оцінка за перегляд ставиться лише при наявності всіх виконаних завдань

Критерії оцінювання знань студентів

Бали		**Критерії**
10	5	Виконана робота відповідає вимогам, що поставлені у завданні: композиційна рівновага в площині заданого формату; міцна лінійно-конструктивна побудова, вірні пропорції предметів та співвідношення всіх величин в композиції; правильне відображення загального живописного колориту, об'єму та форми предметів, світлотіні засобами живопису чи рисунку
8-9	4	Виконана робота відповідає вимогам, що поставлені у завданні, але допущено деякі помилки в композиції, рисунку чи кольорі, які не суттєво впливають на сприйняття роботи
6-7	3	Виконана робота не цілком відповідає вимогам, що поставлені у завданні: допущені помилки в побудові композиції, рисунку або колористичному рішенні, які кінцево складають враження

		незавершеної та не цілісної роботи
4-5	2	Виконана робота не відповідає вимогам, що поставлені у завданні: допущено багато помилок: композиція неврівноважена, другорядне не підпорядковане головному; в рисунку грубо порушені співвідношення величин та пропорції предметів; засобами живопису не передані світлотінь, форма предметів; колір не витриманий в тепло-холодних і тональних закономірностях живопису, відсутній цілісний загальний колорит живописної композиції
1-3	1	Робота з неграмотним композиційним вирішенням, з грубим порушенням у відтворенні форми та передачі основних пропорцій предметів, що зображуються, які змінюють основні параметри натури; невдале вирішення в тоні та в кольорі предметів, а також за відсутність повітряного середовища, в якому вони знаходяться; за відсутність навичок володіння технікою рисунку чи живопису; незнання базового матеріалу

Шкала оцінювання		
ECTS	**Бали**	**Зміст**
A	90-100	Бездоганна підготовка в широкому контексті
B	80-89	Повні знання, міцні вміння
C	70-79	Хороші знання та вміння
D	65-69	Задовільні знання, стереотипні вміння
E	60-64	Виконання мінімальних вимог діяльності в стандартних умовах
FX	35-59	Слабкі знання, відсутність умінь
F	1-34	Необхідний повторний курс

Список рекомендованих джерел

1. Гопцій О.Б., Матвєєв П.М., Рисунок, Живопис, Скульптура. Видавництво: ТОВ ЦП Компринт. 2022. 178 с.
2. Харченко К.С., Свірежева Т.О., Рисунок і живопис за фахом. Видавництво: ПДАБА(Придніпровська державна академія будівництва та архітектури). 2024. 24 с.
3. Белявська О.Ю., Яровий В.А., Методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни « Рисунок». Національний університет «Одеська політехніка». 2024. 9 с.
4. Люміс Е., Як досягти успіху в рисунку. Переклад із англійської Марина Александрович. Київ: ArtHuss, 2025. 160 с.
Переклад із англійської Наталія Купрійчук. Київ: ArtHuss, 2024. 384 с.
5. Рутковскі Ґ., Джошуа К., Девін К., Фоукс Н., Дом Л., Композиція і наратив. Переклад із англійської Наталія Купрійчук. Київ: ArtHuss, 2025. 280 с.
6. Маламуж О., Швидкий малюнок: Дизайн персонажів та анімація. Київ: ArtHuss, 2025. 268 с.
7. Hernandez M., D. Elle Kurtz., Fowkes N., Orenjikun, Guweiz, Artists' Master Series: Perspective and Depth. Worcester: 3DTotal Publishing, 2024. 304 p.
8. Іттен Й., Мистецтво кольору. Перекладач Монахова Л. Видавництво Аронов, 2020. – 96 с.: кол.іл.
9. Кассія Сент-Клер, Потаємне життя барв. Переклад Сокульська К. К.: Видавнича група КМ-БУКС, 2021. 296 с.: іл..
10. Фонди кафедри
11. Вудфорд С. Як розглядати картини. / Сьюзен Вудфорд – пер. з англ. Любов Пилаєва — Book Chef, 2022. — 176 с.
12. Овчаренко О. М. Основи композиції: навчально-методичні матеріали. – Київ: Київський університет імені Б. Грінченка, 2021. – 28 с.

13. Іттен Й. Наука дизайну та форми. Вступний курс, який я викладав у Баугаузі та інших школах / Йоганнес Іттен. Пер. із нім. Сергій Святенко. Київ : ArtHuss, 2021. — 136 с.
14. Іттен Й. Мистецтво кольору: Суб'єктивний досвід і об'єктивне пізнання як шлях до мистецтва: навч. посібник / Йоганнес Іттен. Пер. із нім. Сергій Святенко. Київ : ArtHuss, 2022. — 96 с.
15. Льюрік М., Томмен Ж., Лайфер Л. Дизайн-мисленнєве життя. Практичний посібник. / Майкл Льюрік, Жан-Поль Томмен, Ларрі Лайфер – пер. з англ. Олена Лісевич – ArtHuss, 2021. — 256 с.
16. Робін Вільямс. Дизайн: книга для недизайнерів. / Р. Вільямс — перекл. з англ. Юлія Шкет — Віват, 2022. — 240с.
17. Суджич Д. Б – Баугауз, Ю — Ютуб: Абетка сучасного світу. / Деян Суджич – пер. з англ. Дарія Цепкова; ArtHuss, 2021. — 336 с.
18. Шон Адамс. Як дизайн спонукає нас думати / Пер. з англ. Максим Тимченко. Київ : ArtHuss, 2022. — 256 с..
19. Leborg C. Visual Grammar: A Design Handbook. / Christian Leborg — Princeton Architectural Press; Illustrated edition (21 July 2022). — 96 p.
20. Sellers L. Women Design. Pioneers from the twentieth century to today. / Libby Sellers – Frances Lincoln, 2021. — 176 p.
21. Куратова М. Г., Тининика А. С. Основи композиції: підручник. Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2024. – 82 с.

Інформаційні ресурси:

1. Берн Хогард. Рисунок. URL: https://archive.org/details/gottfriedbammesdernacktemensch_201911/Burne%20Hogarth%20-%20Drawing%20Dynamic%20Hands/page/n61/mode/2up

2. Улдіс Заріншь. Анатомія для скульпторів. URL: https://archive.org/details/gottfriedbammesdernacktemensch_201911/Uldis%20Zarins%20-%20Anatomy%20for%20Sculptors/page/n169/mode/2up
3. Ієрархія змісту в дизайні. URL:
4. https://cases.media/article/iyerarkhiya-zmistu-v-dizaini
5. Design Layouts: Gutenberg Diagram, Z-Pattern, And F-Pattern URL: https://vanseodesign.com/web-design/3-design-layouts/
6. Графічні плакати. URL: https://www.typographicposters.com/
7. Eric Kim Dynamic Compositi Manual. URL: https://erickimphotography.com/blog/books/
8. Story board: dynamic vs flat staging. URL: https://grizandnorm.tumblr.com/post/174610271298/tuesday-tips-dynamic-vs-flat-staging-a-huge
9. The 7 principles of design and how to use them. URL: https://99designs.com/blog/tips/principles-of-design/
10. The 13 Principles of Design & How to Apply Them. URL: https://paperform.co/blog/principles-of-design